

Żywienie gęsi rzeźnych: wykorzystaj kiszonki z kukurydzy!

Autor: dr Tomasz Hikawczuk

Data: 7 listopada 2018

Gęsi są ptakami domowymi, które spośród wszystkich gatunków drobiu posiadają największą zdolność wykorzystania włókna surowego zawartego w paszy. Stąd też często nazywa się je „przeżuwaczami” wśród drobiu. Sprawdziliśmy, o jakie pasze opiera się żywienie gęsi rzeźnych!

Podstawę żywienia gęsi rzeźnych stanowią pasze treściwe, jednak po 4 tygodniu życia do ich dawki pokarmowej można wprowadzać pasze objętościowe. Należą do nich zielonki czy też pasze objętościowe. W sytuacji, gdy komponentów tych brakuje, **z powodzeniem można wykorzystywać różnego rodzaju kiszonki, w tym kiszonkę z kukurydzy**, która jest łatwa w przygotowaniu i tania. Sprawdza się ona także jako składnik dawek dla gęsi rzeźnych przed rozpoczęciem tuczu owsianego.

Po 4 tygodniu życia gęsi do ich dawki pokarmowej można wprowadzać pasze objętościowe tj. zielonki czy też pasze objętościowe.

Stosowanie pasz objętościowych

W Polsce intensywne żywienie gęsi rzeźnych z wykorzystaniem jedynie pasz treściwych jest drogie ze względu na wysoki koszt wyprodukowania kilograma mięsa. Stąd wykorzystuje się systemy odchowu z wykorzystaniem pasz objętościowych (pastwiska lub komponenty bogate w węglowodany strukturalne), jeszcze przed końcowym tuczem wykorzystującym [ziarno owsa](#). Przyjęło się, że w czasie lata lub wczesną jesienią podstawą żywienia jest pastwisko. Jednak **w przypadku braku dostępu do pastwiska, ciętej zielonki lub roślin okopowych z powodzeniem można zastosować kiszonkę z kukurydzy lub CCM** (całych kolb). W ten sposób można uzyskać przyrosty masy ciała niższe o ok. 600 g w porównaniu z zastosowaniem mieszanek treściwych przez cały okres odchowu.

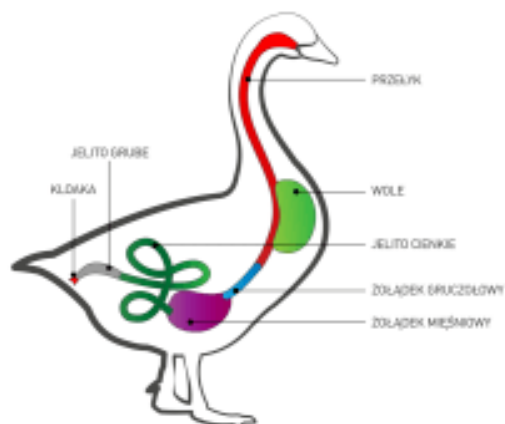
W czasie lata lub wczesną jesienią żywienie gęsi rzeźnych odbywa się na pastwisku.

fot. Fotolia

Żywienie gęsi rzeźnych a specyfika trawienia

Wykorzystanie składników pokarmowych z pasz strukturalnych u gęsi jest związane ze **specyfiką budowy ich przewodu pokarmowego**. Początkowa część przewodu pokarmowego jest przygotowana do magazynowania pokarmu oraz odsączania wody z pasz objętościowych. Rozbudowane jelita i mikroflora zasiedlająca ten odcinek, zwłaszcza w jelitach ślepych **pozwalają na wykorzystanie nawet 40% włókna surowego zawartego w diecie**. Jednak procent wykorzystania tego składnika pokarmowego z dawki będzie zależny od rodzaju komponentu.

JAK WYGLĄDA UKŁAD POKARMOWY GĘSI?

Jak wygląda układ pokarmowy gęsi?

Układ pokarmowy gęsi

Dorośle gęsi są w stanie dziennie pobrać nawet kilogram zielonki. Umożliwia to **długi i pojemny przewód pokarmowy, który może mierzyć nawet do 4 m**. Dziób gęsi posiada ostre krawędzie ułatwiające pobieranie zielonki z pastwiska lub rozdrabnianie paszy włóknistej. Ważną rolę w procesie pobrania paszy spełnia przełyk, który w odróżnieniu do ptaków grzebiących nie rozszerza się w postaci wola. Ale pomimo tego jest bardzo elastyczny i pozwala na zmagazynowanie dużej ilości paszy. Lepszemu wykorzystaniu pasz strukturalnych sprzyja także **rozbudowany żołądek mięśniowy**. Mięśnie go budujące są w stanie wytworzyć wewnątrz ciśnienie dochodzące do 28,6 Pa, co jest wartością **prawie 1,6 razy większą w porównaniu z żołądkiem mięśniowym kaczek**. Pozwala to na odsączenie wody z pasz zielonych i dokładne rozdrobnienie paszy. Ułatwia to działanie mikroorganizmom zasiedlającym przewód pokarmowy i produkowanym przez nie enzymom trawiennym.

Wykorzystanie włókna surowego

Jak zostało wspomniane, gęsi są w stanie wykorzystać nawet do 40% włókna surowego zawartego w komponentach paszowych.

W Polsce intensywne żywienie gęsi rzeźnych z wykorzystaniem jedynie pasz treściwych jest drogie ze względu na wysoki koszt wyprodukowania kilograma mięsa.

Najlepiej wykorzystywane jest włókno surowe zawarte w:

- ziarnie kukurydzy (ok. 56%),
- pszenicy (27%),
- jęczmienia (23%),
- surowych ziemniakach (23,4%),
- w przypadku zielonek wykorzystywane przez te ptaki jest ok. 18–19% włókna surowego w nich zawartego, natomiast, gdy weźmiemy pod uwagę kiszonki, to wykorzystanie włókna surowego wynosi ok. 10–11 %.

Mam smaka na... kiszonkę!

Kiszonki mogą być stosowane w przypadku odchowu gęsi rzeźnych bądź też w przypadku gęsi reprodukcyjnych w trakcie okresu jesienno-zimowego. **Strawność składników pokarmowych w kiszonkach jest porównywalna z suszami, przy czym kiszonki są tańszym źródłem składników pokarmowych dla gęsi.** Ponadto w żywieniu gęsi często stosuje się mieszanki kiszonek z innymi komponentami paszowymi, aby zaspokoić zapotrzebowanie ptaków na składniki pokarmowe. Kiszonka z kukurydzy oprócz włókna surowego zawiera także duży udział związków bezazotowych wyciągowych, gdzie dominującym związkiem chemicznym jest skrobia. Komponent ten jest **podstawowym komponentem paszowym stosowanym w żywieniu zwierząt przeżuwających.** Zawartość jej suchej masy jest uzależniona od terminu zbioru i doboru odpowiednich odmian oraz właściwych zabiegów agrotechnicznych. Może dochodzić nawet do 35–37%, z czego nawet 25% może stanowić włókno surowe.

Tab.1. Zapotrzebowanie na składniki pokarmowe gęsi rzeźnych. (Normy Żywienia Drobiu, 2005)

Wyszczególnienie	Okres		
	1–3 tydzień	4–8 tydzień	9–11 tydzień
Energia metaboliczna (MJ)	12	11,7	11,7
Białko ogólne (g)	200	175	150
Włókno surowe (g)	do 40	do 55	do 90
Wapń (g)	10	9	6
Fosfor przyswajalny (g)	4	3,5	3,5
Sód (g)	1,4	1,5	1,5
Chlor (g)	1,4	1,3	1,3

Lizyna (g)	11	9	7,3
Metionina (g)	4,8	4,3	3,2

Żywienie gęsi rzeźnych zielonką

W pewnych sytuacjach zastosowanie zielonek jest ograniczone ze względu na **niedostateczną ilość pastwiska**. Lub też, gdy cięte zielonki lub rośliny okopowe szybko się psują (sytuacja taka ma miejsce zwłaszcza w okresie letnim). Wówczas alternatywnym rozwiązaniem może być wykorzystanie kiszonki z kukurydzy. W Polsce prowadzono badania zwłaszcza w ośrodkach naukowych w Olsztynie i Bydgoszczy nad **wpływem zastosowania różnego rodzaju kiszonek na wyniki produkcyjne, rozwój przewodu pokarmowego ptaków, strawność składników pokarmowych oraz charakterystykę jakości mięsa**. Prowadzone są również badania w Chinach z wykorzystaniem kiszonek ze słomy kukurydzianej.

W żywieniu młodych gęsi rzeźnych najlepsze efekty uzyskano przy zastosowaniu paszy z zakiszanych kolb kukurydzy bez okryw (w udziale 80% dawki pokarmowej) i ziarna bobiku (20%).

fot. Fotolia

Kiszonki wieloskładnikowe

Wyniki polskich badań wskazują, że **najlepszymi kiszonkami stosowanymi w żywieniu gęsi rzeźnych są kiszonki wieloskładnikowe**. W żywieniu młodych gęsi rzeźnych najlepsze efekty uzyskano przy zastosowaniu paszy z zakiszanych kolb kukurydzy bez okryw (w udziale 80% dawki pokarmowej) i ziarna bobiku (20%). Ponadto podobne rezultaty dała kiszونka składająca się z całych

roślin kukurydzy (80%), makuchu rzepakowego (10%) i śruty jęczmiennej (10%). Dzięki temu, że **kiszonka z kukurydzy jest paszą tanią i łatwą w przygotowaniu**, jej zastosowanie w żywieniu pozwala na **ograniczenie kosztów odchowu gęsi rzeźnych**. Przykładowo można zacząć ją stosować od 4 tygodnia życia ptaków, przechodząc od 11 tygodnia na tucz owsiany (lub też trochę później w zależności od zastosowanego planu odchowu gęsi).

W polskich gospodarstwach żywienie gęsi rzeźnych mocno opiera się na żywieniu pastwiskowym.

Zastosowanie zakiszanej kukurydzy

Gęsi rzeźne w pierwszym okresie tuczu bardzo szybko przyrastają, dlatego w pierwszych 3 tygodniach podstawą ich żywienia są **mieszanki treściwe**. Przeważnie wylęgi gęsi w wylęgarniach planowane są od marca do czerwca. W przypadku braku dostępu do zielonek od 4 tygodnia do diety ptaków można wprowadzać kiszonkę z kukurydzy z całych roślin lub CCM. **Początkowo jej udział może stanowić ok. 20% dawki, natomiast w kolejnych tygodniach można zwiększać jej udział w diecie gęsi.**

W dostępnej literaturze można znaleźć badania żywieniowe, w których stosowano kiszonkę, gdzie całe rośliny kukurydzy stanowiły jej 80% udziału i była ona stosowana od 4 tygodnia życia zwierząt. Wyniki tych doniesień wskazują, że **nie odnotowano zbyt dużych strat w przyrostach masy ciała w porównaniu z ptakami żywionymi mieszankami treściwymi**. Zabieg taki pozwala znacząco zmniejszyć koszty odchowu. W Polsce odchów gęsi kończy się **tuczem owsianym, który jest prowadzony przez ostatnie 3 tygodnie życia ptaków** (jest rozpoczynany w 10, 15 lub 22 tygodniu, w zależności od systemu odchowu gęsi).

Gęsi są w stanie wykorzystać nawet do 40% włókna surowego zawartego w komponentach paszowych.

fot. Fotolia

Skład mieszanek paszowych

Kiszonka z kukurydzy może być stosowana również w zimowym żywieniu gęsi rzeźnych stad reprodukcyjnych, jednak wówczas **niezbędne będzie kontrolowanie ilości podawanych pasz, ze względu na możliwość zatuczenia ptaków i związany z tym spadek wskaźników reprodukcyjnych stada**. Ten komponent paszowy można także stosować w gospodarstwach przydomowych dysponujących tym komponentem wykorzystywanym w żywieniu bydła.

Tab. 2. Przykładowa mieszanka stosowana w pierwszych trzech tygodniach i dawki pokarmowe dla gęsi rzeźnych od 4 do 11 tygodnia życia

Wyszczególnienie	Mieszanka	Dawka pokarmowa	
	treściwa	od 4 do 8 tygodnia	od 9 do 11 tygodnia
Średnie dzienne pobranie mieszanki treściwej przez osobnika	130 g	340 g	420 g
Średnie pobranie paszy zawierającej świeżą kiszonkę przez osobnika	–	438,5 g	611,3 g
	Udział w kg mieszanki	w tym	
Świeża kiszonka (SM 37%)	–	169,9 g	329,9 g
Śruta kukurydziana	51 %	136,0 g	168,0 g
Śruta pszenna	12,69 %	23,8 g	–
Poekstrakcyjna śruta rzepakowa	–	7,7 g	21,3 g
Poekstrakcyjna śruta sojowa	31 %	78,2 g	63,0 g
Olej rzepakowy	1 %	9,2 g	16,0 g
Kreda pastewna	1,27 %	4,01 g	1,39 g
Fosforan dwuwapienny	1,95 %	5,71 g	7,56 g
NaCl	0,17 %	0,58 g	0,71 g
Kwaśny węglan sodu	0,19 %	0,78 g	0,97 g
Premiks	0,5 %	1,70 g	2,10 g
L: lizyna	0,07 %	0,41 g	0,17 g
DL: metionina	0,16 %	0,54 g	0,29 g

Podsumowanie

Musimy pamiętać, że koszty odchowu gęsi rzeźnych decydują o opłacalności ich odchowu.

W polskich warunkach, gdzie dominującą pozycję stanowi mięso pochodzące od kurcząt brojlerów, koszty takiego odchowu z zastosowaniem jedynie pasz treściwych są wysokie. Dlatego celowym staje się wprowadzenie do odchowu pasz objętościowych pozwalających na obniżenie kosztów, jakie generuje żywienie gęsi rzeźnych. Jednak nie zawsze dysponuje się dobrej jakości pastwiskiem, które pozwalałoby na uzyskanie odpowiednich przyrostów zwierząt. **Stąd jednym z rozwiązań jest zastosowanie kiszonki z kukurydzy, która w dawkach zawierających dodatkowo pasze treściwe pozwala na ograniczenie kosztów odchowu, bez większych strat w przyrostach dziennych zwierząt.**

Inne w tym temacie:

- [Hodowla gęsi: jak to wygląda w praktyce?](#)
- [Hodowla gęsi: długo szukał swojego miejsca, by wrócić na ojcowiznę!](#)
- [Gęsina na św. Marcina: jak w Polsce wygląda rynek gęsi?](#)